

*Константин ВИСОЦЬКИЙ,
аспірант Західноукраїнського
національного університету*

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ УЧАСТІ УКРАЇНИ В ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИХ ФОРМАТАХ ЄС

Процес інтеграції України носить характер диференційованої інтеграції з поєднанням різних концепцій, зокрема багатшвидкісної Європи, а в основному секторальної інтеграції. Секторальна інтеграція є проміжним етапом оптимізації процесу синхронізації економічної, соціальної та політичної інтеграції для набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі [1].

Рада Європи проводить постійний моніторинг відповідності стандартам ЄС країн-претендентів на вступ, які є основою для звіту Про розширення Євросоюзу [2]. 17-го березня 2026 р. українська сторона отримала від Єврокомісії переговорні умови (бенчмарки) для закриття повного пакету шести основних кластерів [3]. Протягом 2025 р. за всіма кластерами було завершено скринінг Законодавства на відповідність із правом ЄС.

Для оптимізації поступової та безперервної адаптації до унійних стандартів доцільно використовувати диференційовані формати ЄС як інструменти залучення України до політик Європейського Союзу ще до набуття повноправного членства.

Серед основних економічних диференційованих форматів ЄС можна виділити:

1. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі (ПВ ЗВТ). Базовий формат, який передбачає лібералізацію торгівлі шляхом усунення тарифів чи квот [4]:

- Митний безвіз (Угода про АЕО) – інтеграція до Європейської системи спільного транзиту. Статус автоматизованого оператора (АЕО) надає переваги при проходженні митних процедур, мінімізує кількість та ступінь заходів митного контролю;

- Промисловий безвіз (Угода АСАА) – узгодження українських стандартів промислових товарів із директивами ЄС, що дозволяє вітчизняним виробникам безперешкодний експорт без додаткової сертифікації в європейських органах. Угода передбачає взаємне визнання результатів оцінки відповідності (сертифікатів) для промислових товарів;

2. Секторальна інтеграція України до ринку ЄС у конкретних галузях:

- Енергетичний ринок. 16 березня 2022 р. започатковано об'єднання та синхронізація енергомережі України з європейською мережею операторів систем передачі електроенергії ENTSO-E. Укладено спільні з ЄС угоди про закупівлю газу через доступ до платформи Aggregate EU;

- Цифрова Європа. Участь у програмі Digital Europe та єдиній зоні роумінгу (Roam like at home) дає можливість отримати фінансування для проєктів в ключових сферах потенціалу таких як штучний інтелект, кібербезпека, широке використання цифрових технологій в економіці та суспільстві;

- Транспорт і логістика. Угода про лібералізацію транспортних перевезень(транспортний безвіз) спрощує вантажні перевезення автомобільним транспортом між Україною та ЄС. За час дії угоди(з червня 2022 року) перевезення до ЄС автомобільним транспортом зросли на 55% [5]. Через програму TEN-T ЄС офіційно включив українські логістичні маршрути та залізничні коридори у Транс'європейську транспортну мережу;

3.Галузеві програми ЄС:

- Горизонт Європа. Найбільша програма ЄС з фінансування науки та інновацій із загальним бюджетом понад 95,5 млрд. євро. Участь України в програмі дає можливість використання європейських інструментів, конкурсного фінансування та грантової підтримки, спільних наукових досліджень та розбудови матеріально-технічної бази на сучасній інноваційній основі;

- Програма ЄС «Механізм «Сполучення Європи» (Connecting Europe Facility, CEF). Інвестиції в розвиток транскордонної інфраструктури (модернізація переходів на кордоні), автомобільних та залізничних шляхів відповідно до стандартів ЄС. Україна як учасниця проєкту може користуватися та подавати заявки до Єврокомісії на грантову підтримку (до 50% вартості проєкту);

4. Безпекові ініціативи Євросоюзу.

Залучення європейських коштів до інвестування розвитку оборонної галузі є стратегічним та пріоритетним напрямком економіки держави у воєнний період. Серед форматів безпекової інтеграції слід виділити ряд програм і проєктів ЄС учасником яких є Україна:

- Програма постійного структурованого співробітництва PESCO;
- Ініціатива «Стійкість через європейське зміцнення SAFE»;
- Програма Європейської оборонної промисловості EDIP;
- Європейський оборонний фонд EDF, ряд інших.

Вказані фонди дають можливість залучати позабюджетні кошти на модернізацію та розвиток оборонно-промислового комплексу, закупівлю країнами ЄС сучасного озброєння виготовленого в Україні, участь вітчизняних підприємств у європейських тендерах.

Обставини сьогодення вносять корективи в процес інтеграції України, який далі проходить як диференційований, але значно пришвидшений. Діючі диференційні формати ЄС дають можливість поступової адаптації економіки та законодавства України на шляху реалізації інтеграційних критеріїв,

обов'язкових як умова для набуття статусу повноправного члена Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Висоцький К. Р. Диференційована інтеграція України в ЄС: можливості та виклики // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 58. С. 32–37.
2. «Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions». Ukraine Report 2025. P. 21 - 67. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2025_en (дата звернення: 03.04.2026).
3. «Україна отримала умови для вступу (бенчмарки) за всіма переговорними кластерами» // Урядовий портал. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrymala-umovy-dlya-vstupu-benchmarky-za-vsima-peregovornymy-klasteramy/> (дата звернення: 03.04.2026).
4. «Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС» // Представництво України при Європейському Союзі. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/torgovelno-ekonomichne-spivrobitnictvo-ukrayina-yes/zona-vilnoyi-torgivli-mizh-ukrayinoyu-ta-yes> (дата звернення: 04.04.2026).
5. «Україна та Європейський Союз продовжили транспортний безвіз» // Урядовий портал. URL: <https://mindev.gov.ua/news/ukraina-ta-ievropeiskyi-soiuz-prodovzhyly-transportnyi-bezviz> (дата звернення: 05.04.2026).